

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Historia filozofii starożytnej i średniowiecznej

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Teologia		Cykl dydaktyczny 2024/25
Specjalność -		Kod zajęć 12TEOS.51K.10347.24
Jednostka organizacyjna Wydział Teologiczny		Języki wykładowe polski
Poziom studiów studia jednolite magisterskie		Obligatoryjność Obowiązkowy
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe
Profil studiów profil ogólnoakademicki		
Koordynator zajęć	Tadeusz Janka	
Prowadzący zajęcia	Tadeusz Janka	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 38, Egzamin • Ćwiczenia: 12, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie wiedzy o głównych przedstawicielach oraz szkołach i nurtach filozoficznych starożytności i wieków średnich.
C2	Rozwinięcie umiejętności lokalizacji poszczególnych przedstawicieli, szkół i nurtów filozoficznych na tle znaczących wydarzeń historii powszechnej starożytności i średniowiecza.
C3	Zapoznanie w stopniu podstawowym z wiedzą na temat wiodących nurtów filozoficznych starożytności i średniowiecza, a także z wprowadzoną w tych okresach terminologią filozoficzną.
C4	Zwrócenie uwagi na te kierunki refleksji filozoficznej, które znacząco wpłynęły na proces kształtowania się argumentacji teologicznej, a także języka i pojęć doktryny chrześcijańskiej.
C5	Wyrobinienie umiejętności interpretacji tekstów filozoficznych i doboru literatury przedmiotu.
C6	Rozwinięcie umiejętności komunikacji i pracy zespołowej nad tekstem filozoficznym.

Wymagania wstępne

Wiedza i umiejętności z zakresu filozofii na poziomie szkoły ponadpodstawowej.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Tłumaczy genezę i okoliczności pojawienia się refleksji o charakterze filozoficznym w starożytności i średniowieczu.	TEO_K5_W02, TEO_K5_W09, TEO_K5_W12	Egzamin ustny
W2	Opisuje wpływ, jaki wywarło chrześcijaństwo na filozofię średniowieczną.	TEO_K5_W02, TEO_K5_W09, TEO_K5_W12, TEO_K5_W19	Egzamin ustny
W3	Wskazuje kierunki rozwoju europejskiej filozofii starożytności i średniowiecza.	TEO_K5_W02, TEO_K5_W09, TEO_K5_W12, TEO_K5_W19	Egzamin ustny
W4	Ocenia rolę i znaczenie poszczególnych nurtów filozoficznych starożytności i średniowiecza, a także posługuje się terminologią wypracowaną w tych okresach.	TEO_K5_W02, TEO_K5_W09, TEO_K5_W12, TEO_K5_W19	Egzamin ustny
W5	Interpretuje poglądy filozoficzne w świetle przemian politycznych, społecznych i religijnych, jakim ulegała starożytna i średniowieczna Europa.	TEO_K5_W02, TEO_K5_W09, TEO_K5_W12, TEO_K5_W19	Egzamin ustny
W6	Korzysta z dzieł filozofów i literatury przedmiotu.	TEO_K5_W09, TEO_K5_W19	Egzamin ustny
W7	Wyszukuje te kierunki filozoficzne starożytności, które inspirowały starożytną i średniowieczną teologię.	TEO_K5_W02, TEO_K5_W09, TEO_K5_W12, TEO_K5_W19	Egzamin ustny

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
W8	Posiada pogłębioną zdolność oceny wpływu filozofii starożytnej i średniowiecznej na kulturę europejską.	TEO_K5_W02, TEO_K5_W09, TEO_K5_W12, TEO_K5_W19	Egzamin ustny
W9	Posiada znajomość wymogów racjonalności dyskursu filozoficznego i teologicznego.	TEO_K5_W02, TEO_K5_W09, TEO_K5_W19	Egzamin ustny
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi scharakteryzować genezę i okoliczności pojawienia się refleksji o charakterze filozoficznym w starożytności i średniowieczu.	TEO_K5_U10	Kolokwium ustne, Samodzielne prowadzenie ćwiczeń
U2	Potrafi scharakteryzować wpływ, jaki wywarło chrześcijaństwo na filozofię średniowieczną.	TEO_K5_U05	Kolokwium ustne, Samodzielne prowadzenie ćwiczeń
U3	Potrafi scharakteryzować kierunki rozwoju europejskiej filozofii starożytności i średniowiecza.	TEO_K5_U01	Kolokwium ustne, Samodzielne prowadzenie ćwiczeń
U4	Potrafi scharakteryzować rolę i znaczenie poszczególnych nurtów filozoficznych starożytności i średniowiecza, a także posługiwać się terminologią wypracowaną w tych okresach.	TEO_K5_U01	Kolokwium ustne, Samodzielne prowadzenie ćwiczeń
U5	Potrafi interpretować poglądy filozoficzne w świetle przemian politycznych, społecznych i religijnych, jakim ulegała starożytna i średniowieczna Europa.	TEO_K5_U01	Kolokwium ustne, Samodzielne prowadzenie ćwiczeń
U6	Potrafi interpretować dzieła filozofów i zna literaturę przedmiotu.	TEO_K5_U01, TEO_K5_U02, TEO_K5_U05, TEO_K5_U06, TEO_K5_U08	Kolokwium ustne, Samodzielne prowadzenie ćwiczeń
U7	Potrafi wskazać kierunki filozoficzne starożytności, które inspirowały starożytną i średniowieczną teologię.	TEO_K5_U03	Kolokwium ustne, Samodzielne prowadzenie ćwiczeń
U8	Potrafi ocenić wpływ filozofii starożytnej i średniowiecznej na kulturę europejską.	TEO_K5_U01, TEO_K5_U06	Kolokwium ustne, Samodzielne prowadzenie ćwiczeń
U9	Potrafi scharakteryzować wymogi racjonalności dyskursu filozoficznego i teologicznego.	TEO_K5_U06, TEO_K5_U10	Kolokwium ustne, Samodzielne prowadzenie ćwiczeń
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	Jest gotów do zastosowania zdobytej wiedzy o genezie i pojawieniu się refleksji o charakterze filozoficznym w starożytności i średniowieczu w praktyce dydaktycznej.	TEO_K5_K05	Egzamin ustny
K2	Jest gotów do zastosowania zdobytej wiedzy o wpływie, jaki wywarło chrześcijaństwo na filozofię średniowieczną w praktyce dydaktycznej.	TEO_K5_K05	Egzamin ustny
K3	Jest gotów do zastosowania zdobytej wiedzy o kierunkach rozwoju europejskiej filozofii starożytności i średniowiecza w praktyce dydaktycznej.	TEO_K5_K05	Egzamin ustny

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
K4	Jest gotów do zastosowania zdobytej wiedzy o roli i znaczeniu poszczególnych nurtów filozoficznych starożytności i średniowiecza, a także posługiwania się terminologią wypracowaną w tych okresach w praktyce dydaktycznej.	TEO_K5_K05	Egzamin ustny
K5	Jest gotów do zastosowania zdobytej wiedzy na temat poglądów filozoficznych w świetle przemian politycznych, społecznych i religijnych, jakim ulegała starożytna i średniowieczna Europa w praktyce dydaktycznej.	TEO_K5_K05	Egzamin ustny
K6	Jest gotów do zastosowania zdobytej źródłowej wiedzy z dzieł filozofów i literatury przedmiotu w praktyce dydaktycznej.	TEO_K5_K05	Egzamin ustny
K7	Jest gotów do zastosowania zdobytej wiedzy o kierunkach filozoficznych starożytności, które inspirowały starożytną i średniowieczną teologię w praktyce dydaktycznej.	TEO_K5_K05	Egzamin ustny
K8	Jest gotów do zastosowania zdobytej wiedzy o wpływie filozofii starożytnej i średniowiecznej na kulturę europejską w praktyce dydaktycznej.	TEO_K5_K05	Egzamin ustny
K9	Jest gotów do zastosowania zdobytej wiedzy o wymogach racjonalności dyskursu filozoficznego i teologicznego w praktyce dydaktycznej.	TEO_K5_K05	Egzamin ustny

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Życie duchowe Greków u zarania filozofii.	W1, U1, U3, K1, K3, K6, K7	Wykład
2.	Jońska filozofia przyrody.	W1, W2, W9, U1, K1, K5, K6, K7, K9	Wykład
3.	Nurt humanistyczny (sofiści i Sokrates).	W3, W4, W6, W7, W8, U3, U4, U6, U7, U8, K1, K3, K4, K5, K6, K7, K9	Wykład
4.	Platon i Arystoteles.	W3, W4, W5, W6, W7, W8, W9, U3, U4, U5, U6, U7, U8, U9, K1, K3, K4, K5, K6, K7, K9	Wykład
5.	Szkoły filozoficzne okresu hellenistycznego.	W3, W4, W5, W6, W7, W8, U3, U4, U5, U6, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	Wykład
6.	Augustyn z Hippony.	W2, W5, W6, W8, W9, U2, U6, U9, K2, K6, K9	Wykład
7.	Anzelm z Aosty i początki scholastyki.	W2, W6, W9, U2, U6, U9, K2, K4, K5, K6, K9	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
8.	Twórczość głównych przedstawicieli scholastyki.	W2, W3, W4, W6, W8, W9, U2, U3, U4, U5, U6, U8, U9, K2, K3, K4, K6, K7, K9	Wykład
9.	Platon: „drugie żeglowanie”.	W1, W6, W7, W9, U3, U4, U6, U8, U9, K3, K4, K6, K8	Ćwiczenia
10.	Platon: „dwa światy” i „mit jaskini”	W3, W4, W6, W9, U3, U5, U6, U7, U9, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	Ćwiczenia
11.	Arystoteles: cnota jako „złoty środek”	W3, W4, W5, W6, W8, W9, U3, U4, U5, U6, U7, U8, U9, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	Ćwiczenia
12.	Augustyn z Hippony: niespokojne jest serce człowieka.	W2, W3, W4, W6, U2, U6, U7, U8, K3, K5, K6, K9	Ćwiczenia
13.	Tomasz z Akwinu: wokół problemu duszy.	W2, W3, W4, W5, W6, W8, W9, U2, U3, U4, U5, U6, U8, U9, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład problemowy, Metoda analizy przypadków
Ćwiczenia	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Metoda ćwiczeniowa, Demonstracje dźwiękowe i/lub video

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Obecność na zajęciach
Ćwiczenia	Obecność na zajęciach.

Literatura

Obowiązkowa

1. Arystoteles, O duszy, przełożył, wstępem, przypisami i skorowidzem opatrzył P. Siwek, Warszawa 1988.
2. Copleston F., Historia filozofii, t: I, II, Warszawa 2004.
3. Diogenes Laertios, Żywoty i poglądy słynnych filozofów, tłum. I. Krońska, K. Leśniak, W. Olszewski, Warszawa 1982.
4. Platon, Fedon, w: Dialogi, przełożył oraz wstępami i objaśnieniami opatrzył W. Witwicki, Kęty 1999.
5. Platon, Gorgiasz, w: Dialogi, przełożył oraz wstępami i objaśnieniami opatrzył W. Witwicki, Kęty 1999.
6. Reale G., Historia filozofii starożytnej, tłum. E. I. Zieliński, t. I: Od początków do Sokratesa, Lublin 1999; t. II: Platon i Arystoteles, Lublin 1996; t. III: Systemy epoki hellenistycznej, Lublin 1999; t. IV: Szkoły epoki Cesarstwa, Lublin 1999; t. V: Słownik, indeksy, bibliografia, Lublin 2002.
7. Tomasz z Akwinu św., Kwestia o duszy, tłum. Z. Włodek, W. Zega, Kraków 1996.

Dodatkowa

1. Berti E., Arystoteles w XX wieku, tłum. A. Dudzińska-Facca, D. Facca, Warszawa 2015
2. Hadot P., Czym jest filozofia starożytna?, tłum. P. Domański, Warszawa 2000.
3. Jaeger W., Paideia. Formowanie człowieka greckiego, tłum. M. Plezia, H. Bednarek, Warszawa 2001.
4. Kirk G. S., Raven J. E., Schofield M., Filozofia przedsokratejska. Studium krytyczne z wybranymi tekstami, tłum. J. Lang, Warszawa-Poznań 1999.
5. Legutko R., Sokrates. Filozofia męża sprawiedliwego, Poznań 2013.
6. Przewodnik po filozofii średniowiecznej. Od św. Augustyna do Joachima z Fiore, red. A. Kijewska, Kraków 2012.
7. Świeżawski S., Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa 2011.
8. Świeżawski S., Święty Tomasz na nowo odczytany, Poznań 2002.
9. Vauchez A., Duchowość średniowiecza, tłum. H. Zaremska, Gdańsk 2004.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	38
Ćwiczenia	12
Czytanie wskazanej literatury	10
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	10
Przygotowanie do egzaminu	15
Inne	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
TEO_K5_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do rozwijania dorobku zawodu mając świadomość złożoności rzeczywistości oraz potrzeby interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywanych problemów
TEO_K5_U01	Absolwent/ka potrafi samodzielnie wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i integrować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy z wykorzystaniem wiedzy teologicznej
TEO_K5_U02	Absolwent/ka potrafi przeprowadzać badania w zakresie teologii, obejmujące zwłaszcza analizę tekstów filozoficznych, biblijnych i teologicznych oraz syntezę różnych idei i poglądów, poprawnie dobierać metody i konstruować narzędzia badawcze, opracowywać i prezentować wyniki badań, stanowiące oryginalne rozwiązania złożonych problemów
TEO_K5_U03	Absolwent/ka potrafi zastosować metody badawcze dyscyplin pomocniczych teologii w zakresie ich wykorzystania w badaniach teologicznych wraz z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych
TEO_K5_U05	Absolwent/ka potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i poszerzać umiejętności badawcze oraz samodzielnie planować i realizować własny rozwój osobowy i religijno-duchowy oraz karierę zawodową, inspirować i organizować proces uczenia się innych osób, a także kierować ich rozwojem religijno-duchowym
TEO_K5_U06	Absolwent/ka potrafi integrować wiedzę z różnych dyscyplin z dziedziny nauk humanistycznych oraz stosować ją w nietypowych sytuacjach profesjonalnych
TEO_K5_U08	Absolwent/ka potrafi przeprowadzić krytyczną analizę i interpretację różnych poglądów teologicznych i światopoglądowych, wytworów kultury w celu określenia ich znaczeń, oddziaływania społecznego, miejsca w procesie historyczno - kulturowym
TEO_K5_U10	Absolwent/ka potrafi samodzielnie prowadzić dialog światopoglądowy, ekumeniczny i międzyreligijny
TEO_K5_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu specyfikę przedmiotową i metodologiczną filozofii i prawa kanonicznego, którą jest w stanie rozwijać i stosować w działalności profesjonalnej
TEO_K5_W09	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu zagadnienia z zakresu filozofii i prawa kanonicznego
TEO_K5_W12	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu powiązania teologii z innymi dziedzinami nauki, zwłaszcza z naukami humanistycznymi, społecznymi i prawnymi, pozwalające na integrowanie z właściwych ich perspektyw
TEO_K5_W19	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu wybrane koncepcje człowieka i świata, rolę i znaczenie człowieka jako twórcy kultury i uczestnika życia religijnego oraz interakcje pomiędzy wiarą a rozumem